

LIETUVŲ AMERIKOS LIETUVIŠKIS

Redakcijos ir Administracijos adresas: Rua dos Andradas 44 nr. 2º and. Laiskams: S. Paulo: Caixa Postal 3902. SEMANARIO LITHUANO Leidžia: LIETUVIŲ LITERATŲ GRUPĖ Atsakom. redaktorius: JUOZAS RŪŠKYS

I Metai | São Paulo, 1928 m. Rugpiučio mėn. 12 diena (sėkmadienis) | 31 Nr.

Iš Brazilijos.

Didelė tragedija su Italų lakūnais Ferrarin ir del Prete.

Nelaimė žmogų visada patinka netikėtai. Taip atsitiko ir su Italijos lakūnais. Perlėkė laimingai Atlanto vandenyną, paimdami tolimo rekordą, laimingai pralėkė ūkanotą Brazilijos pajūrij, susilaukė Rio de Janeiro didžiausios pagarbos sutiktuvų puotų, kaip tik gali žmonės gerbti tokius herojus. Rodos po viso to, negi gali būti nelaimė čia pat vietoj, be jokios tolimos kelionės ore. Bet atsitiko netikėta, baisi tragedija, nelaukta, nesapnuota tuo momentu tragedija.

Rugpiučio 7 dieną lakūnai sumanė lekti į pietus aplankyti italų kolonijas. Buvo paruoštas aparatas, nuleistas į jūrą. Susėdo abudu Italijos lakūnai ir Brazilijos karo aviacijos mechanikas Raul Ignacio Madeiros. Pakilus oran visai nedidelėje aukštumoje darant staigų pasisukimą dešinėn, aparatas nustojo lygvaros ir kai akmuo nukrito jūron visai suduždamas.

Italų lakūnas del Prete suriko „Lai gyvoja Italija!“ ir tuoj po to šaukė: „Mano abi kojos sulaužytos!“ Pribuvus greitai pagalba tuojaus sužeistuosius nugabeno į São Sabastião sveikatos namus.

Iššaukus geriausius chirurgus ir padarius apžiūrėjimą paaiškėjo: lakūnas Ferrarin turėjo visame kūne ir kakle daug žaizdų, vienok jos visos nepavojingos, jo kūnas smarkiai sutrenktas; del Prete sulaužytos abi kojos ir šiaip keletas žaizdų kūne. Jam laikinai padaryta perrišimai iki praeis gyvybei pavojus ir bus galima daryti egzaminą su radio spinduliais.

Brazilietis mechanikas didelių sužeidimų neturi, tik gerškai prirenktas.

Sąryšy su šiuo įvykiu Italijos ministeris Brazilijoje ir lakūnai gavo daugybę užuojautos telegramų ir vizitų.

Žmogžudystė.

S. Paulo priemiesty, Avenidoj Alvaro Ramos, rugpiučio 7 d.

raistas nužudytas „Šakaros“ savininkas. Kaltininkas tuo tarpu nesurastas. Policija studijuoja įvykio aplinkybes.

Žmogžudžio „šposai“.

Du mėnesiu atgal ant São Miguel po nakties buvo atrastas nužudytas šoferis. Iki šiol policijai kaltininką surasti nepavyko. Šiomis dienomis nežinomas žmogžudys pristatė jo šeimai 900 mlr. kaip kompensaciją už tėvo mirtį. Šeima tuos pinigus atsisakė sunaudoti, o padėjo banke kaip premiją tam, kas suras šoferio žmogžudį.

Nėra mokyklose vietu.

Vietiniam laikrašty „A Gazeta“ randame tokias pastabas S. Paulo miestė mokyklų padietės klausimu. Spaudai taip skundžiasi vienas miestelėnas: „Turio du sūnus jau priaugustus mokyklos amžių. Noriu leisti mokyklon. Vaikščiojau iki atsibodimo į miesto mokyklas, bet vis gausi atsakymą: „nėra vietos, laukite dar metus“. Tas man atsibodo ir vaikučius nenoriu tamsuoliat palikti. Teko kreiptis į privatinę vokiečių mokyklą, kur ir padaviau vaikus už geroką atlyginimą mokinti.

Bala žino, kodėl S. Paulo estados įstatymai sako, kad tėvai privalo savo vaikus atiduoti mokyklon“.

Susišaudė Broliai.

Itatyboj susibarė, du broliai braziliečiai. Vienas jų nieko nelaukęs „puštalioto“ dviem šūviais peršovė savo brolių. Peršautasis nugabentas į Campinas portugalų ligoninę, o kaltininkas areštuotas.

Vėliausios žinios

Nauja musulmonų respublika.

Jeruzalėj baigiam ruošti projektas paskelbimo Sirijos kaip Nepriklausomos respublikos su oficialia islamo religija. Ibrahim Bokhanamo iš tautinių pusės numatomas į Respublikos prezidento vietą.

Iš Kinijos

Naukino telegrafo pranešimu pastebėta didelis koncentravimas šisuriečių kariuomenės Mandžiurijoj. Sąryšy su tuo bijomasi, kad nekiltų naujas civilinis karas Kinijoj.

Prieš kitų valstybių intervenciją.

Tautinės kinų kariuomenės

vadas generolas Fengjusiang pareiškė, kad dabartinės tautinės kinų vyriausybės kariuomenė pakankamai yra stipri, kad atstatyti ir palaikyti visoje šalyje tvarką ir apginti svetimšalius nuo persekiojimo. Todėl jis bus griežtai priešingas, bet kokiam svetimų valstybių intervencijai.

Apvogti Kinijos imperatorių kapai.

Buvę 14 kilometrų atstu nuo Pekino Kinijos imperatorių kapai tapo apvogti Generolo Tangšošingo įsakymu buvo padaryta skubūs sekimai vagiliu ir beveik visus vogtus daigtus, kurie verti 5 milijonus svarų sterlingų, pavyko surasti pas vieną antikvarijų Pekine.

NORI

- Darbo gauti, pagerinti tarnystę?
  - Nori parduoti žemes nupirkimo knygutę (caderno) bei kitus kvitus, ar dokumentus, bet kokių žemės įstaigų São Paulo esančioje ir mieste nuo kurių atsisakai ar tavo teisės nustojo?
  - Nori paskolinti pinigų su lig hipotekos area lėrų garantijos?
  - Nori pasitarti bet kokiam reikale?
  - Nori Teisme bylas vesti?
  - Nori keliauti Europon arba iš Europos pigiai gimines pargabenti?
  - Nori Informacijas gyvenimo reikale išgauti?
- Kreipkis tuojaus: **Agencia dos Informações „Ideal“**
Alameda Cleveland 13 F.
nuo 8 iki 12 ir nuo 1 iki 7 val. vak.
Prieš Sorocabano stotj, susikalbėsi taipgi lietuviškai.

V IS LIETUVOS

Ore susidūrė du orlaiviai.

Liepos m. 9 d. 11 val. ryto Kauno aerodrome apie 400-500 metrų aukštumoje skraidant ties Freidos dvaru susidūrė greta skrendantieji lėktuvai. Iš sudužusio lėktuvo krisdami negyvai

uzimušė vyr. lt. Tumelis ir lakūnas vyr. pusk Mažonas sunkiai sužeisti, kap. Stanaitis ir vyr. leitn. Kapukonas.

— Liepos 9 d. kilo gaisras C. Vald. vaistų sandėly. Gaisras kilo iš eterio kurį uždegė saulės spinduliai. Pavojingai apdegė sandėlio vedėjas Demeikis ir farmaceutas Glodenis, nuostoliai siekia 80.000 litų.

— Kauno m. valdybos sekretorius Pauliukaitis besimaudydamas prigirė.

Perkūnas trankosi.

Kupišky liepos m. 14 d. per Kupiškį perėjo perkūnija, Mitošiūnų kaime griebent sieną nutrenkta Nastė Kačinskaitė 30 m. Žegūnų kaime nutrenkė karvę. Apie Gelazių miestelį nutrenkė dirbantį lauke berną. Lietaus visai mažai buvo.

Šio numerio Kaina 300 reisų

Vėtra Bavarijoj

Nesenai Bavarijoj siautė nepaprastai smarkus ciklonas, kuris išlaužė ir išrovė medžius, sugriovė namus, nuvertė nuo bėgių traukinių vagonus, sunaikino pasėlius. Nuostolių priskaitoma daug milijonų markių.

Kun. Valaitis ATVAŽIAVO

Pentadieny apie 10 valandą vak. atvyko į S. Paulo kunigas Valaitis. Į Santos uostą nivyko keletas lietuvių, tame skaičiuje „Aušros“ D. jos pirmininkas p. J. Rūškys. Nežiūrint į vėly laiką stoty Luz susirinko keletas šimtų lietuvių.

Vakar kun. Valaitis darė S. Paulo Dvasiškai vyriausybei vizitus ir tarėsi lietuvių katalikų p. jos steigimo reikalais.

Šiandieną 10 val. ryto S. Antonio bažnyčioj įvyks pirmos pamaldos.

— Liepos mėn. Saldutiškio stoty sudegė miškų eksploatacijos lentpiūvė su mašinomis.

— Latvijoje liepos m. vidury Vidzemei ir Latgalijoj siautė nepaprastai smarki audra ir liūtys. Rygos apskrity 3 kilom. platumo ir 12 kilom. ilgumo juostoj, sunaikinti visi pasėliai, Koknėsė rajone išrauti su šaknimis medžiai, ledai išdaužė langų stiklus. Ties Koknese žalbas užmušė kelis žmones. Ledai buvo tokie dideli, jog kai kur pramušė skardos stogus. Tokios pat žinios gaunamos ir iš Latgalijos. Nuostoliai nepaprastai dideli

Statistikos daviniai

Visoje Lietuvoje yra lengvųjų automobilių 716, sunkių automobilių 68 ir motociklų 200

Pastebėta, kad pastaruoju laiku mechanikų vežimų skaičius didėja. Sąryšy su automobilių skaičiaus augimu — vėžikai ypač Kaune ir Klaipėdoje baigia išnykti.

— Liepos m. 21 d. atvyko Kaunan Arkivyskupas Riccardo Bartolini. Apaštolo sosto Inter-muncijos lietuviai.

— Nusizudė artistas P. Mikolaitis, mirtinai persišaunant. Priežastis nežinoma.

RUSO

Manufaktūros GALANTERIJOS Prekyba

Didžiausias pasirinkimas įvairių prekių: medžiagų kojinių žekių ir t. t. Kojinių ir žekių — kainos fabrikos

Rua Jose Paulino Nr. 152 (Bom Retiro priešais E. Cosoy

Europiečių žygiai Brazilijoje

(BLUMENAU)

(tesinys)

Indijonai.

Toks tai buvo tų melžiotųjų būrių uždavinys ir nusistatymai. Bet, kad tuo būdu būtų pavykę daug ko atsiekti — pasakyti negalima. Nes surasti miškuose indijonų stovyklą taip, kad tie miško vaikai nepastebėtų — buvo labai sunku.

Blumenau kolonijos apeliokėse indijonams medžioti būrių viršininku buvo paskirtas Fridrikas Deoke. Šis miško kapitonas (Capitão do matto), kaip jį oficialiai pavadino visiškai atatiko paskyrimui, gerai žinojo mišką buvo drąsus, ištvermingas ir morkėjo gerai orientuotis. Būdamas labai drausmingas, pildė valdžios pareidymus — nezudėti indijonų ir ginklą vartodavo tik neišvengiamuose momentuose. Prie to dar buvo jis labai sumanus.

Kad parodyti indijonams savo draugiškumą, jis statydamas miškuos namelius, į kuriuos suvedavo visokių indijonams dovanų rūbų, maisto ir įrankių. Bet ir šiuo neviliojo indijonų. Į namelius jie neidavo ir nėjokių dovanų neimdavo. Paliktus nameliuose daiktus daugiausia išvogdavo baltieji „indijonai“.

Apie indijonų vidujinį gyvenimą rimtų žinių neužsiliko. Yra daugiausia žinios, bei padavimai grynai legendinio pobūdžio. Šit, kad ir tokia, Miškų gilumoj, toli ant upės kranto esant tikria indijonų sostinė, kur gyvena jų karaliai. Visi indijonai jį labai myli. Kad visi tie indijonai, kurie puola ir terioja baltuosius yra ne kas kita, kai to karaliaus karuomenė, kuri atsidėjus gina savo sostinę ir karalių.

Šios legendos tikrumas buvo remiamas dar tuo kad visos indijonų gaujos, kurios puldavo kolonistus, arba bastydavosi pomiškus, visada turėdavo vadovus kurie skirdavosi nuo kitų ir apredatu ir ūgin, ir kovos metu tik vadovaudavo.

Kad pas indijonus buvo supratimas teisių, tas visai negiçytina, nes tai pacina beveik iš pačios prigimties, bet kad jie būtų turėję savo sostinę ir karalių dar ir ligi šiol nėra.

Nepaisant visų pastangų, indijonai kas kartas darėsi vis drąsesni ir aršesni. Jų puolimai dar aršesniais žiaurumais pasižymėdavo. Daėjo lig to, kad po pasekmingo jiems mūšio, jie pasilikdavo gyventi ilgesniam laikui nugaletų kolonistų vietoj; statydavo stiprias užtvoras ir apsikasdavo aplink stovylą apkaius, ir darydami iš tu savo „Tvirtovių“ puolimus plėsdavo ant didesnių kelių žmones.

1885 metais Rugsėjo 24 dieną buvo gautos žinios, kad didelės

indijonų pajėgos jau puola gyventojus 90 kilometrų atstu nuo Blumenau miesto. Tuojaus ton vieton išvyko valdžios atstovai su karuomene.

Apie patį puolimą buvo vietoje sustatytas maždaug tokio turinio protokolas:

1885 m. Rugsėjo 12 dieną Lontoas kolonijos gyventojai, su eidedanti iš 4 šeimynų pastebėjo ne toli nuo kolonijos ant kalnelio rūkstant dūmus. Nepaisant to jie nepasirūpino laiku apie tai pranešti artimiausiai už 18 kilometrų kolonijai, kad artinasi indijonai. Maža to, dar ir apsaugos nepastatė. Rugsėjo 20 dieną kolonistas italas Antonio Cerati, bevaikščiodamas po savo žemę gavo į pečius kelias indijonų vilyčias ir kiek pabėgėjęs buvo indijonų užpulas ir baslias užmuštas. Toks pat likimas ištiko ir jo 15 metų sunų. 17 metų dukterė pamačiusi tėvo ir brolio likimą nutvėrė šautuvą ir šaunamąją medžiagą ir leidosi bėgti pas kaimynus. Bet indijonai pastebėjo ir puolėsi vyti. Kaimyno vyrų nebuvo namie. Tik netikėtai tą įvykį pastebėjo kiti kaimynai: vyras su žmona, kuriems laiku pribuvus pagelbon pavyko mergaitę išgelbėti. Moteris nutvėrusi mergaites šautuvą pradėjo šaudyti indijonus. Išdrąsinę kolonistai, įpatinai moteris su šaunsumane aplankyti nukautuosius kaimynus. Bet prisiartinę arčiau namų buvo užklupti indijonais, kurie jau plešė nukautųjų turtą. Indijonai net šautuvo šūvių jau nesibijojo, kiekvieno taikymo puldavo ant žemės, arba slepdavosi už medžių, bet nebėgo. Tuo tarpu indijonų būrys jau padidėjo 20 žmonių. Iš jų atsirado vienas, kuris mokėjo portugalskai, tad išėjęs priekiu šaukė: „vai te embora, Cambada d. italianos“ (eikit šalin italų gauja).

Bet, kai drąsulė mēteris pasakė kad jie ne italai, o Brazilai, jis dar balsiau šaukė,

Moteris pasiūlė jam prisiartinėti, bet jis pareiškė nepasitikėjimą ir nėjo.

Bematant susirko vienon gričion visi kolonistai ir pasiryžogiant savo gyvybę ir turtą nuo indijonų tol, kol turės galimybės. Indijonai nukautojo kolonisto name lėbavo. Edė užmuštų gyvulių mėsa, sukūrė didelį laužą ir šokdami aplinkui, šventė pergales šventę. Taip buvo visą naktį.

Kolonistų nepuolė. Kitą dieną indijonų skaičius jau padaugėjo lig 60 žmonių ir vis dar nauji pribūdavo. Kolonistams jau nebuvo vilties išlaikyti su jais kovą, tad beliko gelbėtis tik savo gyvybes. Slaptomis susėdo į tuos ir leidosi plaukti Itajahy upe. Indijonai pastebėję puolėsi vyti, bet greitai apsigrižę nuėjo plėsti kolonistų turtą.

Pabėgėliai ilgai yrėsi upė kol galų gale nepriplaukė saugią vietą. Išlipę iš luotų, pasiemę vaikus ir daiktus leidosi pėsti artimiausią europiečių koloniją.

Tik Rugsėjo 24 dieną į puolimo vietą atvyko 50 ginkluotų vyrų, kurie rado tokį maždaug

Užmuštasis Antonio Cerati gulėjo toj pat vietoj, jo sunaus kūnas buvo įmestas į kūdrą: nuo abiejų lavonų rūbai buvo nuplėsti. Visi kolonistų namai buvo apiplėsti, turtas pagrobtas, gyvuliai nugalabinti. Daugelis užmuštų gyvulių mėsa buvo pasiimta kartu į miškus indijonais. Puolanėjų indijonų gaujoj atsizymėjo du vyrai savo aukštu ūgiu, kiek šviesesne veido spalva ir ant viršugalvio buvo surišti jų plaukai — matomai buvo tos indijonų gaujos vadai.

1894 metais indijonams su naikinus pagret kelias europiečių kolonijas, jų padėtis žymiai pablogėjo: atsirado vienas kolonistas, kuris pats savo iniciatyva sudarė

ginkluotų žmonių būrį ir leidosi į miškus persekioti indijonus. Neilgai trukus šis būrys aptiko indijonų stovyklą ir juos bemiegančius užpuolė. Pastrieji užklupti nežinioms, nebežinojo kaip besiginti ir pametę ginklus bei visą turtą leidosi bėgti, pasiimdami sulig tradicijų ir nukautuosius. Tuo pat maždaug metu ir Capitão do Matto būrys aptiko antrą indijonų stovyklą, ją užpuolė, išvaikė ir atėmė daug ginklų. Bet kitoj vietoj 20 žmonių medžiotųjų būrį užklupo indijonai, nukovė vadą ir visus, kas nespėjo pasprukti ir gynėsi iki paskutinios. Taip buvo ir didelių laimėjimų ir pralaimėjimų kovose su indijonais. Buvo net pasklydę gandy, kad indijonų medžiotajai

peržiauriai elgiasi su jais kovoje išėję nugalėtojais ir pasipyly net visuomenės protestai. Bet kai 1905 metais indijonai netoliese Blumenau užpuolė viena europiečių koloniją ir žiauriausiu būdu išžudė žmones bei visa sunaikino, ta pati visuomenė reikalavo griežtai imtis kovoti ir su indijonais. Tuojaus 20 ginkluotų vyrų būrys išvyko ekspedicijon. Po kelių dienų parsivarė 2 indijonų moteris, 11 vaikų, 8 šunis ir daug ginklų.

Buvo manoma, kad po to indijonai pasitrauks toli nuo kolonistais gyvenamų vietų ir jau daugiau nepuldinės, vienok ir ši kartą pasirikta. Indijonų puolimai tai šen, tai ten kartojosi visu laukinių sutvėrimų žiaurumu.

Vienas iš indijonų gaudytojų būrių, geriausias ir narsiausias vadus Martinho šit kaip savo žygius atpasakoja: Visuomenė mano, kad jei aš išėinu į miškus su 20 ginkluotų ir atrandame indijonus, tai tuojaus puolame ir žudome juos. Tai didelė klaida. Visųpirmu priekyje einu aš tik su keletu drąsiausių vyrų, o kiti seka paskui nešini maistą. Jei atrandame indijonų stovyklą apsisitajame ir laukiame nakties.

Žinoma, didžiausiu atsargumu palaikydami tarp savęs ryšį. Kai indijonai po šokio sumiega, prisiartiname prie stovyklos ir pasislėpę už medžių laukiame ausros. Auštant puolame stovyklą, pirmiausia užgrobdami jų ginklus. Žinoma, reikiame nesavų balsu ir šaudome iš revolverių, tą daro ir kiti, besitartinanti vyrai. Indijonai bemiegant užpulti; pamatę, kad jų ginklai sumiti, leidžiasi bėgti, o likę moteris ir vaikai pasiduoda nelalavėn.

Jeigu šaudymo metu ir nukaujama vienas kitas indijonas — tai tik pripuolamas atsitiktimas. Suėmę „belaisvius“ ir ginklus, grįžtame namon. Bet mus iš visų pusių dar ilgai lydi indijonai, tik noturėdami ginklų, nedrįsta netik pūlti, bet net prisiartininti. Tik iš tolo kelia didžiausį riksmą ir švilpimą. Mūsų pastangos — kuogreičiausia pasiekti namus. Bet kartais tenka tokiose sąlygose keliauti per miškus keletą dienų žinoma, iš tokių žygių menki malonumai!

(bus daugiau)

Svarbu visiems,

kas nori atsikviesti iš Lietuvos gimines bei pažyrtamus Brazilijon, arba patys nori išvažiuoti Lietuvon išsimokėjimo sąlygomis.

Pigiausiomis kainomis tai padarys, mandagiai ir sąžiningai visų lietuvių reikalus del laivakorėjų aptarnaus tik Biūras

„UNIVERSAL“

S. Paulo, rua dos Andradas nr. 44 3-ias aukštas. Laiškus rašant taip adresuoti: „Universal“ caixa postal 3902, São Paulo.

Jau išsiuntėm daug laivakorėjų Lietuvon:

Jeigu norite sutaupyti (išperkant bilietus) pinigų ir gauti palengvintas atsilyginimo sąlygas, kreipkitės asmeniškai, ar laiškais tik mūsų įstaigon, kur gausite visus patarimus ir žinias lietuvių kalboje. Taipgi išrūpiname reikalingus policijos liūdymus atsikvietimui iš Lietuvos moterų.

Isiėmykit mūsų adresa:

„Universal“ rua dos Andradas nr. 44 3-ias aukštas. Laiškams toks adresas „Universal“ caixa postal 3902 S. PAULO

Skubiai reikalingi dori darbštūs agentai, kreiptis į

„UNIVERSAL“

REIKALINGA

LIETUVIŲ KLIŪBUI
bufeto nuomininkas

Kreiptis sužinojimui sąlygų į „Aušros“ Centro Valdybą. Rua dos Andradas nr 44 - 2-ias aukštas nuo 6 iki 8 val. vak.

Banco

Allemão Transatlantico

São Paulo

RUA ALVARES PENTEADO No. 24

Centras: Vokietijos užjūrio Bankas — Berlyne. Skyriai Brazilijoj: Rio de Janeiro, Santos ir Curityboje.

Atlieka perlaidas į visas pasaulio šalis aukščiausiu kursu ir geromis sąlygomis. Indėliai ir depositai aukštais nuosimčiais.

Korespondentas Lietuvoj:

Lietuvos Bankas, Kaune.

Perkam - pardoudam

Ginklus, fotograf. aparatus, muzikos instrumentus, knygas baksus, rašomas mašinėles, mašinas įvairias ir rūbus

CASA RODOLPHO

Rua S—ta Ephigenia 13.

Nuostabus ivykis.

Sniegas Brazilijoj.

Kurybės m. (Paranos estadój) 30 d. liepos apie 6 val. vak. iškrito sniegas, snigo didelėmis, drėgnomis sniegulėmis. Vietos gyventojai savo gyvenime niekad sniego nemė, nepaprastai susijdomavo.

Rodos, kad prieš 30 metų Paranos augštumose krito sniegas ir išgulėjo keletą valandų, ši kartą iškarto tirpo.

Nuostolių augalams nepadarėta, kadangi nebuvo šalnos.

„Lud“

Kostuko kelionė Argentinon.

(tąsa)

A u g l i s.

Sekančią dieną, kartu su kitais ten buvusiais darbininkais, jiedu stojo darban. Kostas su Miku stengėsi dirbti kartu ir laikėsi arti vienas kito.

— Na, kaip tau patinka? — pusbalsiai užklauskė Kostas Miką, bekalanti su kirka po bėgiais akmenis.

— Kas, ar darbas?

— Na, kad ir darbas.

— Darbas kaip darbas, nebūtų persunkus. Bet žiūrėk kas pasidarė su mano rankomis: prityniau pūslės ir nežinau kas bus, kai jos priakurs. Rodos visomet sunkokai dirbau, bet tokių pūslių dar nesu turėjęs.

— Ir sa manim tas pats.

— Perdaug jau mes matomai griebėmės iš pirmos dienos darbo: dirbam, plūšam kai avinai, kad net kiti j mus žiūrėdami juokias. Bet ką gi darysi, vis mat dar mudu „gringos“.

— Lai velniai puima toki darbą, atlyginimą ir gyvenimą! Būdamas namuose netikėjau, kai kiti rašė, kad nieko doro čia nėra, o darban ištikrųjų jaučiuos patekęs katorgingo vieton. Šit ir išsiplūdė svajonės pilnoje savo tikrumoje! Bet štai jau eina „capotasas“ su „ramais“.

Pastarojo pasirodymas nutraukė tolimesnę judviejų kalbą.

Nors jiedu buvo ir geri darbininkai, bet už mėnesio laiko, pasibaigus darbams, kartu su kitais darbininkais atleido ir juodu. Beliko jiedviem ieškotis kito darbo, arba grįžti atgal į Buenos Ayres. Nemokant kalbos buvo sunkoka ir darbo ieškotis. Bet čia atsirado kitas senesnis išėjis, kuris jiedviem patarė visai ką kita.

— Nėra ko judviem, tautiečiai, ten važiuoti, rasite ten tą patį ką ir palikote. Darbo, iš anksto pasakau, negausite jokio, o pinigų praleidę vėl turėsite grįžti kur nors ant gelžkelio.

— Tai ką mums daryti? Juk patsai gerai žinai kokioje mes esame padėty. Nei šaukti, nei plaukti. Be kalbos, be amato, kur gi dėtis? Dabar duoda atgal grįžti bilietą, tai ir manome važiuoti į Buenos Ayres.

— Oi nevažiuokite, paklausykite geriau mano patarimo: aš gerai pažystu vietinį gyvenimą, eikime geriau į artimiausią dvarą kukurūzų lauzti. Dabar prasidėjo sezonas. Ten šį tą uždirbėte ir liks jau uždirbti čia pinigai.

— Gal būū ir neblogai, jei tik sugebėtumėm? — abejojo jiedu.

— Žinoma, kad sugebėsite: pirma, antrą dieną šiaip taip, kol neprasite, o paskiau dirbsite neblogiau už pratusius darbininkus. O važiuoti į Buenos Ayres, be amato, anaipolt neverta.

— Na, o Tamsta, ar senai čia gyvenė? — paklausė Kostas.

— O, jau 5 suvirš meteliai!

— Ir nemamai grįžti tėviškėn?

— Kur man grįžti ir kaip? Iuk sugrįžus reikia trėti ką pasirodyti, tuščiomis juk nevažiuosi: vis juoksis. O tiek pinigų aš vis dar neturiu.

— Tai ir tamstos vis tik nekokia padėtis: tiek metų dirbus ne pasirodymui neužsidirbti, — pridūrė Mikas.

— Žinoma!.. Ir iš kur gi? Du kartą jau buvau užsidirbęs ir maniau Lietuvon važiuoti. Bet man pasirodė per mažai. Nusprendžiau važiuoti į Buenos

Ayres, pasiteškoti geresnį darbą, kad daugiau užsidirbus, bet atsi- tiko taip, kad praleidęs visus pinigus, vėl be nieko grįžau prie gelžkelio darbų. Tas pasikartoję net du sykū. Taip laikas ir bėgo. Dabar jau vėl turiu šį tą susitaupes, gal ir pavyks iš tos peklos pasprukti. Na o judu ką darysite?

— Mes manome išsirašyti mūsū merginas, — atsakė šypsodamasis Kostas.

— Geras sumanymas! Tegul velniai jį paįma! To tik judviem ir betruko.

— O kuo gi blogas? — paklausė Kostas.

— Nieko geresnio ir būti negalil! O kur gi jūs jas dėsėte dirbdami ant gelžkelio, arba dvarė bernaudami? Kada gi manote siūsti laivakortes?

— Pažiūrėsimė. Gal apseis ir be laivakortų: pačios savais pinigais atvažiuos, — paaiškino Mikas!

Toliaus Petras judviejų jau neklausinėjo, ir nusišypsodęs nuėjo dėtioti savo daiktus kelionei. Jiedu taipgi pradėjo ruoštis su Petru kartu prie kukurūzų. Kadangi naujas darbas buvo jiems visai nežinomas, tai jiedu pildė visus Petro patarimus: nusipirko vazelinu rankoms tepti ir iš didelių vinių įsitašė po ylą.

Bestruošiant atėjo ir naktis. Pernakvoją vagone, sekant ryta apie pusrytį jau buvo artimiausiam dvarė, apie 10 kilometrų nuo gelžkelio.

Savininkas peržiūrėjęs jų pasus, išklausinėjęs, davė pavalyti ir po mažo poilsio parodė jiems plačius kukurūzų laukus ir pristatė darban.

Pirma-ias dienas Kostui su Miku darbas sekėsi nekaip, bet už savaitės jie lu dirbo neblogiau už kitus darbininkus. Kadangi užmokėmus buvo mokama nuo skaičiaus prilauztų maišų kukurūzų, tad norint daugiau uždirbti, teko skubėti.

Darbe jie laikėsi krūvoje. Bejuokaujant ir bešnekučiuojant dienos greitai praslinkdavo ir darbas lengvesniu atrodė.

Viena dieną, Kostas pažvelgęs į kukurūzų laukus tarė:

— Tai kukurūzų. Laukų laukai, kai jūra, nei krašto nei galo nesimato, Mikai.

— Tai iš tikrųjų plotai neišmatuojami! — pritarė Mikas. — Jau mėnuo, kai dirbame 60 žmonių, o vis atrodo tik pradžia darbo. Matomai teks dar kokius 2—3 mėnesius padirbėti.

— Tai-gi daugybė!.. O tu vakar vakare ar matei dvarė tuos žmones, ką už svirno kepė mėsa ir virė „mate“?

— Mačiau ir stebėjau: maniau, kad tai nauja darbininkų partija, bet šiandien jau jų nėra.

— Keisti tai žmonės: sveiki, apžėlę, su lazdomis ir su tarbomis — ubagai ne ubagai!.. I čigonus taip gi nepanašūs!..

Aš tiesiog nesuprantu, kas per žmonės!..

— Kuzin, kad Petra paklausus? Jisai juk gerai pažysta vietinį gyvenimą ir žmones.

— Paklausk, — pritarė Mikas.

Tuo metu kaip ėjo pro šalį Petras išbėręs maišan nurašytus kukurūzus.

— Palauk, Petrai! kur taip skubi? Mudu norėtumėm tavęs vieno dalyko pasiklausti.

— Na, ir ko gi? Greičiau, nes neturiu laiko ilgoms kalboms.

— Pasakyk tu mums, kokie vakar žmonės buvo dvaran atvykę?

— Ar tie, ką už svirno ugnį kūreno?

— Taip. Mes apie juos šit ir

kalbame, bet negalime suprasti, kas tai per žmonės: darbininkai ar ubagai?

— Kokie ten darbininkai! Valkatos. Jie niekad nedirba ir nemano dirbti. Jų pilna šalyje ir juos visur atrasi: miestuose, laukuose ir dvaruose.

— Kaip tai, valkatos... nieko nedirba... O iš ko gi jie gyvena? — paklausė nustebęs Kostas.

— Labai paprastai. Pražuvę tai žmonės... Bet kad laiką negaišti, aš čia greta su jums lausiu ir pasakosiu.

— Naujokams sutikus, Petras pradėjo pasakoti.

— Matot čia savotiška šalis, papročiai ir žmonės. Takte pat savotiški ir tie vakarykšti. Kaip minėjau, ju daug, bet tikriaus sakis — daugybė ir jie sudaro didesnę dalį visų šalies gyventojų.

Iš kur ir kaip jie atsirado, nežinau. Bet senieji pasakoja, kad šie valkatos jau yra nuo neatmenamų laikų. Gyvena jie miškuose ir laukuose. Ten pat dauginasi ir miršta. Jų gyvenimas — amžina kelionė! Terbose pas juos nieko daugiau nerasi apart šviežios jautienos ar avienos ir dar kiek druskos. Tai visas jų turtas,

— Šiaip žmonės jie nepavojingi. Iš jų tarpo vagių arba galvažudžių mažai pasitaiko.

— Bet kodėl dvaruose juos priima? — užklauskė Kostas pertraukdamas pasakojimą.

— Kodėl priima?... Labai paprastai: čia jau toks paprotys. Jiems bemaž niekur neatsakoma. Net yra susidariusios tradicijos ir teisės. Pavyzdin: viename dvarė jie neturi teisės ilgiau nakvoti, kai viena naktį. Vakarienių ir nakyvė jiems duodama nemokamai, kiek jų neužėtu, nors ir kelias dešimt žmonių. Keliauja jie daugiusia po kelis, bet kartais pasitaiko ir didesni būriai. Puikliausi jie žino visą šalį ir geriausiai palaiko tarpusavy ryšius. Pasitsiko jų ir raitų. Vazinėja jie ir gelžkeliais, tik bilietų neperka. Sutemoj šėdai slaptai pirman pakliuvusian traukinyn ir važiuoja. Vietos traukinyn nesirenka: užsiriogina ant vagono stogo, arba pasuolėn palenda ir tyli, kol traukinio tarnautojai nepastebi. Svarbiausi jų gyvenime nuotikiai, nors ir labai toli atsi- tiktų — tuojaus sužinomi jų tarpe. Tose vietose kur jų neprima — jie ir nesilanko. Tokie dvarai kaikuomet nuo jų ir nukentia: išpiauja laukuose gyvūlius, arba javus padega. Kova su jais, dėl to provincijoj gyventojų skaičiaus, sunki, tiesiog neįmanoma. Atsiranda ir tokių, kurie pasilieka dvaruose uždarbiauti. Bet vos tik susitaupo pinigų nusipirkti reikalingiausius daiktus — meta darbą ir vėl keliauja toliau. Pas juos gan didelis mirtingumo nuostimis: miršta nuo įvairių ligų, o daugelį ir žvėrys miškuos sudrasko. Bet į jų eiles nuolatos pribūva iš miestų nauji valkatos. Tokie tai žmonės ir jų gyvenimo istorija.

— O mes manėme, kad tai nauji darbininkai, — pridūrė Mikas.

— Visai ne. Nors jų tarpe randasi įvairių specialistų, vienok ir už geriausią atlyginimą jie dirbti neina.

— Tai išties, pražuvę žmonės, — patvirtino Kostas.

— O mes manėme, kad tai nauji darbininkai, — pridūrė Mikas.

— O mane kas pasitiko? Ne vaikai, neprazūs. Ne gi važiuosiu aš darbą pametęs į B. Ayres. Susiras darbą patys, jei tik pajiegs kartu su kitais drebeti kas rytas prie skerdyklų vartų, o ne tai ant gelžkelio kur išvažiuos.

— O mane kas pasitiko? Ne vaikai, neprazūs. Ne gi važiuosiu aš darbą pametęs į B. Ayres. Susiras darbą patys, jei tik pajiegs kartu su kitais drebeti kas rytas prie skerdyklų vartų, o ne tai ant gelžkelio kur išvažiuos.

— O mane kas pasitiko? Ne vaikai, neprazūs. Ne gi važiuosiu aš darbą pametęs į B. Ayres. Susiras darbą patys, jei tik pajiegs kartu su kitais drebeti kas rytas prie skerdyklų vartų, o ne tai ant gelžkelio kur išvažiuos.

— O mane kas pasitiko? Ne vaikai, neprazūs. Ne gi važiuosiu aš darbą pametęs į B. Ayres. Susiras darbą patys, jei tik pajiegs kartu su kitais drebeti kas rytas prie skerdyklų vartų, o ne tai ant gelžkelio kur išvažiuos.

— O mane kas pasitiko? Ne vaikai, neprazūs. Ne gi važiuosiu aš darbą pametęs į B. Ayres. Susiras darbą patys, jei tik pajiegs kartu su kitais drebeti kas rytas prie skerdyklų vartų, o ne tai ant gelžkelio kur išvažiuos.

KORESPONDENCIJOS.

Fazenda Sitjo Grande

Mūsų fazendoj vasai nepakenčiamas gyvenimas. Blogai apmoko ir žemė akmenuota, taip, kad 5 vyrai vos 45 maišelius kavos prireka per dieną. Nėra tos nakties, kad 1 — 2 šeimos nepabėgtų, nors ir ginkluotos sąrgybos daboja. Nuskyvus kavą manoma, kad mažai kas čia iš kolonistų pasiliks.

Bolejūra.

Refinadora Paulista

Šiuo vardu vadinama didelė cukrinių nendrių plantacija. Nuo š/m. Geg. mėn. 15 dienos eina kirtimas nendrių. Atlyginimas už darbą toks: padieniams darbininkams prie kaupimo, malkų sukrovimo ir kitų darbų moka per valandą 650 reisų; darbo dienos ilgumas 10 valandų.

Prie nendrių kirtimo darbas akordinis. Nukirstos nendrės rišama į pundelius po 12 štukų. Už 25 pundelius moka 1 milrs. Per dieną kertant uždirbama nuo 6 iki 8 mile reisų

Čia gyvena keliolika lietuvių šeimynų. Bet lietuviai ieškodami geresnio pragyvenimo čia ilgai nepabūna, vienį atvažiuoja, kiti išvažiuoja. Vietos krautuvė viskas brangoka ir nevisą kas reikalinga galima gauti. Administracija gera, noriniems išvažiuoti atskaita duodama kiekvienu momentu.

Lietuviai, kaip ir visur kitur, taip ir čia pasižymi savo triukšmingumu, ir kaip pingos mėgėjai, joje dažnai mirksta.

Kamaratas A.

Fazenda da Carva.

Šioj fazendoj gyvena 7 lietuvių šeimynos. Pradžioj tarpusavy buvo gan geras sutikimas, bet

— Taip, valkatos. Jų niekas kitaip ir nevadina šioje šalyje.

— Bet užteks apie juos. Geriau tu Kosta! papasakok, ką rašo tavo Marytė.

— Nieko įpatingo; veržiasi važiuoti pas mane.

— Na o ką daugiau?

— Daugiau nieko. Klausia pas mane per jos laiška du kai mynai ūkininkai, ar verta važiuoti Argentinon.

— Na, o ką tu j tai? — Dar neatsakiau, bet nežinau ką ir beatsakyti. Parašysiu, kad blogai — netikės; parašysiu, kad gerai — atvažiuavę mane praeiks. Tai ir būk gudrus, kad nori!

— O maniejį tai nekaip padarė, — įkikso Mikas. — Padarė kaimynai ūkius ir važiuoja Argentinon. Prašo tik, kad juos pasitikčiau ir darbą kur nors fabrikoj suraščiau.

— Idomu, kaip tu juos pasitiksi? — ironiškai paklausė Kostas.

— O mane kas pasitiko? Ne vaikai, neprazūs. Ne gi važiuosiu aš darbą pametęs į B. Ayres. Susiras darbą patys, jei tik pajiegs kartu su kitais drebeti kas rytas prie skerdyklų vartų, o ne tai ant gelžkelio kur išvažiuos.

— O mane kas pasitiko? Ne vaikai, neprazūs. Ne gi važiuosiu aš darbą pametęs į B. Ayres. Susiras darbą patys, jei tik pajiegs kartu su kitais drebeti kas rytas prie skerdyklų vartų, o ne tai ant gelžkelio kur išvažiuos.

— O mane kas pasitiko? Ne vaikai, neprazūs. Ne gi važiuosiu aš darbą pametęs į B. Ayres. Susiras darbą patys, jei tik pajiegs kartu su kitais drebeti kas rytas prie skerdyklų vartų, o ne tai ant gelžkelio kur išvažiuos.

— O mane kas pasitiko? Ne vaikai, neprazūs. Ne gi važiuosiu aš darbą pametęs į B. Ayres. Susiras darbą patys, jei tik pajiegs kartu su kitais drebeti kas rytas prie skerdyklų vartų, o ne tai ant gelžkelio kur išvažiuos.

(bus daugiau)

apsipažinus su vietiniais prasidėjo vakaruškos. Yra net 8 lietuviškas kurių jau viena ištekėjo už braziličio, o antra irgi rengia vestuves. Motinos norėdamos, kad jų dukrelės būtų vis viršesnės, gražesnės viena už kitą, pavydu- liaudamos „pasisekimų“ pradėjo apsikabinėti. Daėjo lig to, kad dabar visai paio draugingo su- gyvenimo santykiai. Tai labai negeistinas apsišėškimas. Būtų pravartu, kad šeimų galvos, vyrai įsikisčių j tą dalyką ir uždraudę motinoms liežuvausti, atstaty- tų pirmąjį tarpusavyo santaiką, o jaunimą reikėtų sudrausti nuo pertankių vakaruškavimų.

E. Str. rūpesniu buvo suruošta net vienas šeimyniškas vakarėlis, kuris nusisekė: tokios pramogėlės tikrai pageidautinos. Gaila, kad neturime scenos, veiklė- lia ir nėra kur jų gauti.

Jaunimas dar čia neištvirkęs, tik reikia jiems duoti gražesnių progų laiką praleisti.

„P. A. L.“ pareina tik vienas numeris. Čia tai apsilėidimas — reikėtų ir kitiems skaityti laikraš- tį.

Kolonistas.

REIKALINGA rimta darbšti šeimyna į koloniją

“NOVA LITHUANIA“

Apie atlyginimo sąlygas pasitar- ti

rua dos Andradas 44 nr.

II aukštas.

Gydytojas

D-r. ALMEIDA SALLES

Vizitas 5\$000
vizitavima namuose 20\$000

rua Siiva Pinto 43-A.

nuo 9-30 iki 11 val. ir
nuo 15 iki 16 val

Nuolatinis gydymas ir žaizdų tvarstymas sulig atskiro susitari- mo.

Pašto dėžutė.

Redakcijoj yra laišakai:

Gimbutis Stasys, Viktorijai Grigas Antanui Liutkevičiui, Lietuvaitei, Juozui Girsui, Richevičaiti, Alfonsui Kančinskui, Jonui Pestinui, Martynui Kazakevičiui, Jeronimui Raudis, Jonas Saldukai- tis, Jonas Povilavičius, Petru Markūnui, Petru Linšauskui, E. Morovsky, Z. Rimkytei, Linui Vilbasiai, A. Dainytei, A. Gruodytei, Antanui Kubiliui, Ben. Šamšonui ir A. Dopartui.

Geroje žinomoje

KAVOS FAZENDOJE

Reikalinga keletos šeimynų, netoli São Paulo. Taipogi reika- lingi padieniai darbininkai ir darbininkės. Mokama iki 20\$000 i mėnesį, valgis, patalinė, apmaz- gojimas. Varduvių dienoje, ir di- desnėse šventėse duodamos dova- vanos.

Išbuvusiems fazendoje 8 me- tus, duodama veltui laivakortė grizimui į Lietuva, kelionės išlai- dos grizinamos. Pagamentos iš- mokamos kas 2 mėn., šventadie- niais ir lietingomis dienomis ne- dirbama.

Del smulkesnių žiniu kreip- kitės: João Garchka
Estação Itupera
Faznda Pinheiros

BARAS IR RESTORANAS „TEUTONIA“

Rua Timbiras 2-C Nr. prie kertės Santa Ephygenia. Pirmos rūšies pietūs ir vakarienė. Meniu sulig sąrašo. Šalti ir šilti užkandžiai. Kasdien koncertai orkestro prof. G. HAUBALD — Malonus laiko praleidimas —

pietums ir vakare stiprus alus. Malonus publikos [aptarnavimas. Nuolatos [lankytis kviečia savininkas
FRIZ PUTZER

SKELBKITĖS

« PIETŲ AMERIKOS LIETUVYJE »

Jeigu jums reikalinga išreklamuoti savo prekybą ar išdirbystės įtaigą, paieškoti gimines, pažystamus, paskelbti paieškojimus apsiavedimo tikslu, paskelbti vestuves, sutuoktuves, geriausiai tai padarysite skelbdami „Pietų Amerikos Lietuvyje“.

Paieškojimas.

Vincas Sakalauskas įieškau sūnų Liudomyrą, 5 mėn. atgal išvyko dirbti ant linijos Paulista.

Zinančius prašau pranešti: São Paulo, rua Mamore 41 nr. arba „P. A. L.“ redakcijai.

Kiekvienas susipratus lietuvis darbininkas ar intelligenas skaito savo reikalų gyvenimą „P. A. L.“, ir kitus ragina daryti taip pat.

SENIAU

vartodavo PLASTERIUS

ŠIANDIEN

tik Balsam o St. Helena

nes pastarasis geriau įsigeria i kūną, negu plasteris, o per tai skubiai pašalina skausmus.

CASA EBERT

RUA CONCEIÇÃO 1 NR. prie Sta Ephygenia bažnyčios telefonas 4-7972

PIRMOS RŪŠIES VYRIŠKŲ RUBŲ SIUVYKLA

dirbama sulig užsakymu.

Kalbama vokiškai, lietuviškai, rusiškai. 21

Svarbu lietuviams

Vaistinė ir drogeria

„Municipal“

Geriausių rūšių vaistai, aprišimo žaizdų medžiaga, kvepalai muilas ir kitos cheminės prekės.

Kalbama lietuviškai, rusiškai ir vokiškai.

rua Barão Itapetininga 36

Bondes 19, 25, 31, 23, 36, Nr. Nr Telefono 4-7757.

Ar norite Jūs

skaniai ir pigiai pavalgyti?

TAD EIKITE Į RESTORANĄ

„FERNANDES“

Rua General Osorio nr. 21. Kas valanda šilti ir šalti valgiai. Pietūs, arba vakarienė 1\$800

Nakvynė nuo 2 iki 2\$500 vienam žmogui.

Restoranas randasi visai arti lietuvių laikr. būstinės tame pat name.

GERKLĖS IR ŽIOCIŲ

skausmus numalšinsi, jei 2 — 3 kart į diena paplausi burną ir gerklę Balsamo St. Helena. Plovimas atliekamas skiediniu: 1 stiklinė balsamo įpilant į litrą virinto vandens.

FAZENDA „BELLA VISTA“

Henrique da Cunha Bueno

Estado São Paulo — Ipaussu — Linha Sorocobana

KONTRAKTAS

1928 — 1929

ŪKIO METAMS

600\$000 | metus už 1000 medelių, akmenuotoj žemėj, be sodinimo augalų.
500\$000 | metus už 1000 medelių jaunu ir senų apdirbant reikalingą kartų skaičių į metus sulig nurodymo administracijos, be sodinimo augalų, ir 15 o/o medelių imant akmenuotoj vietoj.

Pastaba. Kiekvienas kolonistas, kuris apdirba kava, be sodinimo gauna iš fazendos veltui po pusę vežimo kukurūzų nuo kiekvieno apdirbamo 1000 kavos krūmų.

250\$000 | metus už 1000 kavos jaunučių krūmų, sodinant į tarpus po 1 eilę kukurūzų ir po 2 eiles šabalbonų tiek sausu, tiek lietaus metu.

Derliaus nuėmimas.

3\$000 už 120 litrų maišelį surinktos švarios kavos, pačiam suimant nuo žemės, kaip nurodoma administracijos, be įpatingo kainos pakėlimo.

Braukymai.

Jeigu kava nubraukta fazendos lėšomis, tai kolonistams už jos surinkimą nuo žemės į maišus mokama tik pusė kainos.

Padienio darbo mokesnis

6\$000 į dieną be maisto, dirbant prie kiekvieno pareikalavimo, tiek dieną, tiek naktį, jei yra būtinas reikalas.

Uždarbio išmokėjimas.

Išmokėjimas kolonistams uždarbio atliekama kas 60 dienų, įskaitant ir metinį metinį išdalintą į 6 lygias dalis. Užmokesnis už derliaus nuėmimą atliekama darant galutiną metinį atsiskaitymą nuėmus derlių.

Kelionės išlaidos.

Persikėlimo išlaidas bei kelionės mokesnį padengia fazenda visinms tiems kolonistams, kurie išbūna fazendoj 2 metus, pusę to padengia tiems, kurie išbūna tik 1 metus.

Padvados.

Visų parduotų kolonisto produktų pervežimą fazenda atlieka ta pat kaina ką ir privatūs vežikai. Už suvežimą derliaus nuo lauko į kolonisto gyvenamą vietą fazenda ima 6\$000 už kiekvieną padvadą iš 12 jaucių.

Ganyklos.

Fazenda duoda geras ganyklas ir užtvoras kiaulėms ir ožkoms veisti. Užtvoras turi prižiūrėti patys kolonistai, taipgi pataisyti vaziuojamą kelią kartą į metus.

Gdytojas.

Kolonistui dedama pareiga mokėti po 1\$000 kas mėnuo nuo žmogaus, bet nedaugiau 10\$000 gydytojo ir gydymo išlaidoms padengti.

Agrikultūros Patronatas.

Griežtai laikomasi įstatymų ir instrukcijų Agrikultūros Patronato nurodytų.

Administratorius .....

Kolonistas .....

Fazenda „Bella Vista“.

Siuvejas ir siuveja.

STONIAI

persikėlė į naują butą rua da Mooca 561

(bondės: raudonoji ir nr. 10, 8) Priimami užsakymai vyriškų rūbų. Yra ir gatavų.

Priimami pataisymai, valymai ir prosavojimui.

SIUVAMI

motoriški rūbai: paltai kostiumai, suknelės, bliuzės.

Kainos pigiausios.

Gerbiamųjų klientų prašoma lankytis.

Patarnavimas mandagus.

Patogumo delei

prie „P. A. L.“ redakcijos yra pašto dėžutė. Čia kiekvienas užsiregistravęs ir apsimokėjęs 2\$000 naudosis visus metus teisingu antrašiu, gaunant iš Lietuvos arba iš kitų šalių, laiškus, pinigus arba siuntinius.

Pribuvusieji laišku saugojami ir adresatų pavardės kiekvieną sekmadienį skelbiamos.

Nė vienas laiškas Jūsų ne žus nors daug kartų pakeisite antrašį. Kreipkitės į redakciją, rua dos Andradas 44 II aukštas ir pašto dėžutę užsisiakykite. —

Redakcija.

PARSIDUODA

fotografijos aparatas, vartotas, di dumas 13x18 Objektivas Ceis Teissar.

Kreiptis: Rua da Graça 81 nuo 7 val. vakaro

VISI REIKALAI

kokie tik yra pas Brazilijos lietuvius atliekami greit, sąžiningai ir pigiai.

Ypatingai pigiai ir geromis sąlygomis gaunamos laivakortės atvežimui iš Lietuvos giminių ir pažįstamų, arba vaziuojant Lietuvon tik biure „Universal“ arti gelžk. stočių Sorocobana ir Luz rua dos Andradas 44 II aukštas.

Laiškais kreiptis: S. Paulo caixa postal 3902

P. S. Biūrai „Universal“ reikalingi darbštūs, energingi, rimti agentai, atlygiuino sąlygos geros.

Dantų skaudėjima

tikriausiai pašalina Balsamas St Helena. Reikalinga tik pamirkinti vatos gabaluką uždėti ant skaudančio danties ir aptepti balsamu skaud. danties smagenis

Pinigų kursas S. Paulo Biržoj.

Doleris.	8\$337
Svaras sterlingų	40\$318
Vokiečių markė	1\$997
Ausruų.	1\$142
Olandijos guld.	3\$365
Italų lira	\$400
Francūzų fran.	\$328
Portugalų pez.	\$361
Argentinos pez.	3\$576
Urugvajaus pez.	8\$589
Ispanijos pez.	1\$441

Nuo SLOGOS išsivadusi, jei vartosi Balsamo st. Helena. Patepęs 2 — 3 kartus nosį Balsamo st. Helena pajus tuojaus palengvėjimą.

Stebuklingai

tikrai pamatuotai ir tikriausiai įrodyta Balsamo st. Helena visokių skausmų gydymo jėga. Pavartojus Balsamo st. Helena per 10 minučių žmogus pajaučia skausmų palengvėjimą. BALSAMO ST. HELENA parduodamas visose vaistinėse.

Paneles Ponios KODĖL?

perkate gatavus rūbus, mokate brangiai už nieko nevertas sukneles paltus ir t. t.

Nupirkus medžiagą ir atėjus pas diplomuotą Petrogrado ir Varšavos kirpimo Akademijas siūvėja tą dalyką atliksite pigiai. Gerai pagal naujausias Paryžiaus ir Londono madas.

Laikė šio mėnesio užsakymai priimami reklamos kainomis. Patikrinkite ir išnaudokite reklamos progą.

J. GAVENSKĖNĖ

Alameda Cleveland 17-F

I aukšt. 3 kamb.

Kalba: lietuviškai, rusiškai ir lenkiškai.

Balsamo

ST. HELENA

yra geriausias visokių skausmų nugalėtojas.

NORDDEUTSCHER LLOYD BREMEN

NUOLATINIS KELEIVINIS SUSISIEKIMAS

Iš Europos su Brazilija ir La Plata dideliais, švariais ir greitais garlaiviais

Sierra Cordoba — Sierra Morena — Sierra Ventana

Su visais patogumais I klasė, luksus kabinos ir gražios, švarios III klasės kameros. Taipgi geri keleiviniai garlaiviai:

MADRID -- WESER -- WERRA

aprūpinti gerai įrengta antra klase ir trečios klasės kameromis.

Atliekama kelionės užsakymai iš čia.

Sąlygos sužinoma atstovybėje

ZERRENNER BUELOW & C-ia. LTDA

SÃO PAULO, Rua S. Bento, 61, Caixa 93, telef 2-1040 ir 2-1042

SANTOS, Rua do Commercio, 53-55 Caixa 1-telef. 17.

Prancūzijos - Italijos Bankas Pietų Amerikoje

Kapitalas 50.000.000 frn. Atsarg. 78.000.000 frn.

Banko Centras — PARYZIUS (rue Halevy -12-)

SKYRIAI IR AGENTUROS:

Brazilijoj: — Araraquara — Bahia — Barretos — Bebeduro — Botucatu — Caxias — Curitiba — Espirito Santo do Pinhal — Jahú — Mocóca — Ourinhos — Paranagua — Ponta Grossa — Porto Alegre — Recife — Ribeirão Preto — Rio de Janeiro — Rio Grande — Rio Preto — Santos — S. Carlos — S. José do Rio Pardo — S. Manoel — S. Paulo.

Prancijoj: — Agen — Reims — Saint — Quentin — Toulouse.

Argentinijoj: — Buenos Ayres (centralinė ir du skyriai mieste) Rosario de Santa Fe;

Čilij: — Santiago ir Valparaiso

Kolumbijoj: — Bogota.

Urugvajuj: — Montevideo.

VISOKERIOPOS BANKINĖS OPERACIJOS

KORESPONDENTAS LIETUVOJE:

LIETUVOS ŪKIO BANKAS, KAUNAS

Skubus ir tikslus pinigų išmokėjimas visose Lietuvos vietose, kaip čekiais, telegrafo parėdymu, pinigineis perlaidomis per paštą.

Tiekama informacijos visuose skyriuose ir agentūrose.

S. PAULO: Rua 15 de Novembro nr. 27 — Caixa postal 501

RIO DE JANEIRO: Rua da Alfandega nr. 11 Caixa postal 1211

SANTOS: Rua 15 de Novembro nr. 146 Caixa postal 253

Banco Germanico

SÃO PAULO

RUA ALVARES PENTEADO 17

kertė rua da Quitanda

RIO DE JANEIRO

SANTOS

Rua da Alfandega 5

Rua 15 de Novembro 164

Pašto, telegrafo perlaidos i Rusija, Lietuva, Estija, Latvija

22

Korespondentas Lietuvoje

LIETUVOS KOMERCIJOS BANKAS KAUNE

SKELBIMAS

Kadangi pastaruoju laiku gaunama dar daugybė laiškų nuo užinteresuotų žemės įsigyjimo reikalu „Nova Lithuania“ kolonijoj prašant prailginti dokumentų sudarymo terminus, kurie buvo nustatyti „Pietų Amerikos Lietuvio“ skelbimuose lig šių metų birželio 30 dienos, tad atsizvelgiant į tai, kad prašytojų tarpe yra dauguma tokių žmonių, kurie esant fazendose rimtų priežasčių dėlei nustatytam mauo Centraliniam biūre S. Paulo, rua Washington Luiz 32-A terminui atvykti negalėjo, norėdamas patenkinti tokius prašymus aš šiuomi pareiškiu savo sutikimą dėl esančių Brazilijoj lietuvių, kurie dar būnant Lietuvoje įnešė Lietuvos Kredito Bankan rangplūgius už perkamąją aukščiaus minėtoji kolonijoj žemę, kad pirkimo dokumentus galės sudaryti lig š. m. Lapkričio mėnesio 30 dienos.

Empreza de terras e colonisação Dr. Labieno da Costa Machado.

NORINTIEJI ISIGYTI

Žemės ūkį nuosavybėn aplankykite pavyzdgingiausią kolonizacijos įstaigą São Paulo valstijoje

Dr. Labieno da Costa Machado.

RUA WASHINGTON LUIZ 32-A

Tik ši didžiulė įstaiga gali patenkinti Jūsų reikalavimus.

GERAS SILVĖJAS

TENDZIGOLSKIS

priima užsakymus vyriškų rūbų.

Darbas atliekamas greit ir pigiai, taipogi dirbama išsimokėjimui.

Rua Joaquim Carlos, seg. travesa rua Bering nr 13

Einant Av. Celso Garcia. (bondės 6, 24 ir 34).

55.

VAISTINĖ

„Aukso Briedis“

VOKIŠKA FARMACIJA

Insteigta 1858 metais

CONRADO MELCHER ir C-o

Rua São Bento 33 nr.

S. PAULO

São Paulo Imigracijos Namuos.

Brazilijos lietuvių emigrantų tarpe vargu būtų galima surasti asmenį kuris būtų nežinojęs São Paulo emigracijos namu, arba nebūtų peržengęs slenkstį, kad tenai rasti pirmąją po kelionės prieglaudą, arba pasinaudoti tuose namuose Brazilijos Valdžios oficialių organų patarimais, bei gauti neapmokamą tolimosios kelionės bilietą. Ši emigracijos namais man rašančiam šį straipsnį teko susipažinti dar praėjusiais metais Liepos mėnesyje. Sužinojęs, kad atvyko mano pažįstami tautiečiai anuvykau, kad su jais pasimatyti, ir zinoma dūti jiems savo gerų sveikų patarimų Kreipiausi kur reikia ir ne reikia, ir labai nustebau kaip mano toksai kuklus prašymas pasimatyti su mano tautiečiais ir jiems praktiškų patarimų duoti buvo nepatenkintas. Baisiai susigraudinau, kad negalėjau pamatyti mano pažįstamų ir apie imigracijos namus pas mane pasidarę išpūdis kaip apie kokia belaisvių stovyklą, kur su žauriai elgiamasi ir siekiama tik savotiškų tikslų. Buvo proga, kad ir dar kartą ten nuvykau, bet ir vėl savo tikslo ne atsiekiau, nors verčiau ligi pačių valdymo viršūnių. Šis nepasisekimas tiek sustiprino mano pirmąsčius, apie imigracijos namus išpūdius, sukeltus sukarčia neapykanta. Šiais metais Liepos mėnesį man vėl prirėkė į imigracijos namus nueiti ir gavus raštinėje reikalingas žinias kaip tai ne tyčia prasitariau, kad esu „P. A. L.“ bendradarbis. Tuo pat momentu net labai pagailėjau, kad tą pasakiau, nes maniau kad ką, ką, ket laikraščio „Šnipą“ jau jie dabar ir artyn ne prisileis. Bet keistai nustebau, kaip man buvo tu tuojaus pasiūlyta kaipo Brazilijos lietuviško laikraščio atstovui smulkiai susipažinti su visu imigracijos namų gyvenimu ir tvarka. Pradėjus šią įstaigą apžiūrinti — pas mane iškarto pasikeitė nuomonė apie tą „Baubą“ kuris smulkiau jį pažinus nėra „baubu“. Todėl priverstas buvau įsitikinti, kad man įtari mai buvo klaidingi ar nemažiau klaidingai pamatuoti.

Čia visur matoma specialūs įrenginiai ir visi reikalingiausi patogumai, kad atvykusiems emigrantams duoti reikalingą poilsį ir pagalbą. Aprašysiu nors trumpai imigracijos rūmų vidujinį įrengimą:

Prie pat rūmų privesta specialė geležkelio šaka, kur keleivius priveža su visu bagažu. Pirmiausia keleiviai patenka į muitinės salę. Atlikę formalumus einama į valgomuosius kambarius. Paliktas muitinės salėje stambesnis bagažas, dalyvaujant muitinės valdininkams užrakinama ir užplombuojama.

Valgyklos salė erdvi, šviri stali gristi marmuru, patogūs suolai. Visur jaučiama tvarka ir švara. Virtuvė įrengta su visais patogumais, taip pat tvarkinga ir higieniška. Miegamos 3 didelės erdvios salės, kiekvienoje po 500 lovų. Šeimos su moterimis ir vaikais mjeiga atski. sieteliais matrasai ir pagalvėmis. Po kiekvienos emigrantų grupės dezinfekuojamos ir vedinamos. Šios salėse emigrantai pasilieka tol, kol nepatikrinama bagažas ir neatliekami visi formalumai.

Man paklausus, ar negeriau būtų lovas užkloti paklodėmis ir kitokia pataline, — gavau atsakymą nuo aukšto valdininko, kad kiek ankščiau buvo visa reikalinga patalinė, bet emigran-

tai namus apleidžiant apart matraco ir pagalvės nieko nepalikta apvagia.

Ten pat yra sava ligoninė, krautuvė, raštas, telegrafas ir pinigams keisti bankinė kaitora.

Krautuvėje prekės suženklintos kainomis, kainos nei kiek nebrangesnės, negu šlaip riuoje. Pinigams keisti kontoroje aiškioje vietoje iškabintas kiekvienos dienos pinigų kursas. Iškeitus pinigus gauna kartu su pažymėjimu keičimo dienos ir tos dienos pinigų kursą. Tokiu būdu emigrantas jeigu jaučia save nukriaustu, visuomet gali iškelti skundą. Imigracijos namų (kvartalo) kiemas gražiai padabintas žaliuynais ir apsodintas medžiais. —

Nepaisant to, kad emigrantas tapo atvežtas valdžios lėšomis ir yra sudarę sutarį vykti kavos fazendon, jis nėra verčiamas į kavos fazendą važiuoti. Emigrantams tik siūloma ir patariama kavos fazedon važiuoti, bet jami atsakius, be jokių klūčių iš imigracijos namų paleidžiamas. Sutinkantieji vykti į kavos fazendą, gali fazendas pasirinkti. Kiekviena reikalaujanti darbininkų fazenda išanksto prisunčia imigracijos Direktoriumi kontrakte sąlygas. Emigrantui fazenda pasirinkus — jis per vertėją supažindinamas su fazendos gyvenimu ir sutarties sąlygomis jeigu sąlygos atitinka — emigrantas priima; jei

gu ne — renkasi kitą.

Sąlygas priėmus, gauna knygutę su visomis įrašytomis sąlygomis. Toje pat knygutėje yra reikalingiausi Brazilijos Respublikos įstatymai liečiantį darbininko ir darbdavio teisių. Knygutės gale pridėta ištrauka iš statuto „Patronato Agricola“ kaipo darbininkų apsaugos inspekcijos.

„Patronato Agricola“ uždavinys — apsaugoti ir ginti fazendos darbininkų reikalus neapmokamai. Viskas ka man teko pamatyti ir susipažinti neginčijamai yra padaryta griežtai prisilaikant įstatymų ir vaduojantis kilnių žmoniškumų.

Matant ta viską negalėjau suprasti kodėl neleidžiami pašaliniai žmonės į imigracijos rūmų vidų, su savo giminėmis bei pažįstamais pasimatyti.

Šį klausimą palietias man buvo duota suprasti, kad tokia įvesta gyvenimo praktikai tvarka verčiant.

Lankytojų tarpe yra daug tikiu, kurie atvyksta blogų norų vedami iš emigrantų oasipelnyti. Yra ir kriminalio elemento lankytojų tarpe, kaip tai: vagystės, šantažas, moterų suviliojimas ir t. t.

Emigrantų į miestą išleidimas varzomas, grynai emigranto interesų apsaugojimo tikslu.

Kadangi imigracijos namų

pirmoji užduotis yra — globoti atvykusius emigrantus, todėl nežinanties kalbos, vietos, bei papročių, prisilaikoma įvestos tvarkos vien tik ateivio naudai.

Kiekvienam doram ir rimtam žmogui ši tvarka pilnai patenkinti. Nerimtiesiems žmonėms ir nepratusiems prie bendrabučių gyvenimo, linkusiems daryti, kas tik užėina „ant seilės“ ir ten, kur yra taisyklėmis nustatyta tvarka — be abejo nepatinka ir vėliau išėję imigracijos namus visai apkalba.

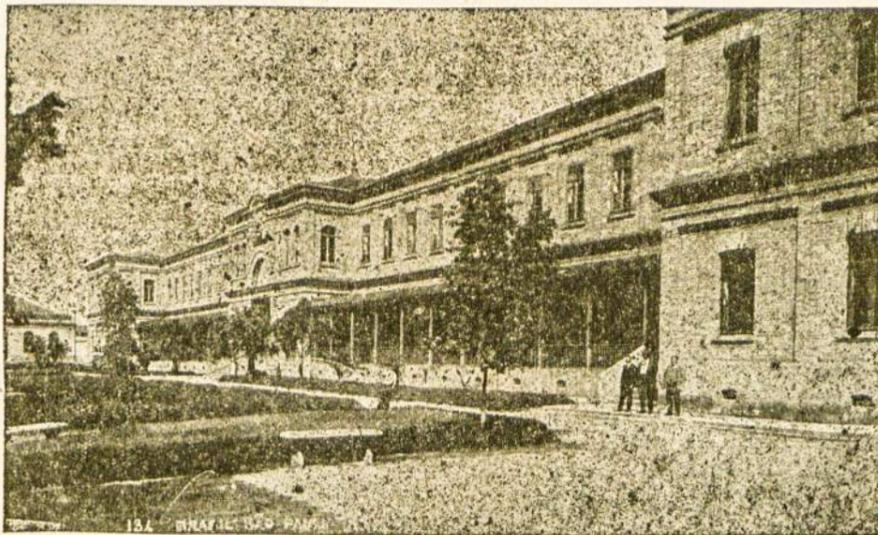
Tokiai padėčiai esant, jeigu beabejo pas ateivius atsiranda ir geriausių norų, vis tik tvarkos labai visi be išimties nustatytoms taisyklėms privalo nusilenkti.

Už maloniai suteiktas informacijos ir supažindinimą su vidaus tvarka imigracijos namuose, padėkojau ir atsiveikines išėjau su lengva širdimi tuos namus tik gerbdamas.

Jeigu imigracijos namuose ištikrųjų nėra viso, kas pasakyta, tai tik ne dėl nustatytos tvarkos, bet nuo atskirų asmenų sauvaliavimo. Bet už tai kaltinti visą įstaigą anaipol netenka.

Mano manymu, Lietuvos emigrantams galima rimtai rekomenduoti, kad atvykę iš Lietuvos apsiistotų pradžioje imigracijos namuose tad nepadarys sau didelių išlaidų ir bus apsaugoti nu visokių nelaimių.

P a l y s.

São Paulo Imigracijos namai

STOKIT! GERA! PIGU!
Gražiai ir pigiai apsirėdysite naujame

São Paulo Bazare

Rua Seminarjo 31 nr. (prieš Centr. Pa.Šta)
Mūsų detalės kainos

Angliškas kostiumas 1-os rūšies	130\$000
Vietinio darbo kostiumas	60\$000
Dryžos kelnės angliškos medž.	35\$000
Flanelio kelnės 1-os rūšies	28\$000
Darbinės kelnės	10\$000
Plečėnį dažyti	16\$000
Kelnerių švarkai 1-os rūšies	18\$000
Angl. gumin. paltai	75\$000
Angl. garbad. paltai	90\$000—118\$000
Čemodanai ir visokios odos išdirnių prekės visokių kainų ir didumų. Didelis pasirinkimas vyriskų daikų ir moteriškų šilkinų pančekų ir t. t. Nepirkite nieko pirm negu patikrinsite mūsų krautuvės kainas.	

Red. prieraš. informacijos delei Atvažiavę keleiviai į Santos gali kreiptis į imigracijos namus kurie suteikia sekancius numatytus įstatyme patarnavimus.

Santose. a) Perdavimą keleivių bagažo muitinė.

b) Išdavimas kelionės bilietų geležkelju veltui S. Paulo estadoj, taip pat bagažo pervežinas.

c) Išdavimas pažymėjimų apsigyventi emigrantų namuos S. Paulo mieste.

S. Paulo mieste. a) Nemo kamams apsigyvenimas imigrantų namuos iki pasirinkimo apsigyvenimui vietos ir bagažų iš muitinės gavimui.

b) Darbo gavimo vietų nurodymai ir atlyginimo sąlygos.

c) Išdavimas nemokamų bilietų žmonėms ir bagažui pervežti geležkelju į pasirinktą gyvenimui vietą.

Imigracijos Namai Santose portugališkai vadinas: Inspectoria de Imigração. Santos. Adresas: rua Tuyuty 94.

Saltinietis

SAKMĖ — NESAKMĖ

O iš kur tas žmogus kilęs,
Būk iš storos lenkės gimęs?
Apie Varšuvą vis trynės,
Sako, nuo senos gadynės.

Bet iš kur tai mintį gavo—
Tuoj kariuomenę sudaro.
Tuoj prisamdė legijonų —
Tikrų stambeldžių, balvonų.

Ir į lenkų skverną puolę,
Tuojaus Vilnų jie užpuolė.
Želigovskis naktį vieną pernakvojo
Ir iš kur tai jisai sužinojo,

Kad jau tapo Lietuvos karaliu
Užkabino jam medalių,
Dar tik karūnos reikėjo,
Bet nulipdyt nesuspėjo.

Želigovskis Vilnui vaikščiojo
Ir aukšto namo ieškojo,
Kad ant jojo užlipti
Ir svarbų žygį atlikti!

Bet an' galo atsibodo:
Zemyn stogu nurėpliojo
Ir į auto atsisėdęs
Skubiai frontan nuplėškėjo.

Ko ieškojo, tą surado.
Užsilipo — net išbalo —
Pagal kaminą sėdėjo
Ir į Kauną vis žiūrėjo.

In Širvintus atvažiavo—
Po Varšavsku uždainavo.
Ir rengės Kaunan važiuoti
Ponų dvarus vaduoti.

Bet Širvintos aplinkui
Lietuvos kareiviai slinko,
Kad legijonus apsupti
Ir gerai kailį išlupti.

Jau ir kova prasidėjo,
Visur bildesis girdėjos —
Želigovskis tuoj per langą—
Vos tik nenusuko sprandą!

Ir prie auto tuoj pribėgo,
Skubiai jin jis atsisėdo
Ir pradėjo šaukti, rėkti,
Kad galėtų tik išbėgti.

Bet nelaimė atsitiko:
Ir automobilį paliko;
Per laukus, per mišką spruko
Net pailso ir sušmuko.

Miške ant kelmo sėdėjo
Ir į Kauną vis žiūrėjo.
Ir pradėjo verk, dejuti,
Ka jo žygiai likviduoti..